

κατατόπια, τὸ ἀλέτρι καὶ τὰ ζευγάρια, τὰ χωράφια καὶ τ' ἀλώνια. Ἄλλοθι βλέπω θάλασσα, καρδιά καὶ ψαροπούλες. Στὰ σκολεῖα δακρύζει κάποτε μυστικῶς ἡ ψυχὴ μου πὸ ἀκούω τὰ παιδιὰ τοῦ ἔθνους μου νὰ τραγουδοῦν παλιὰ γνωστὰ τραγούδια. Τότε μὲ σέρνουν ἀδάσταχτα οἱ μυστικῆς φωνῆς μου τόσο πὸ τυφλόμενοι γιὰ τ' ἄλλα πράγματα τοῦ κόσμου. Μὰ ὁ δάσκαλος παντοῦ μὲ ξυπνάει ἄσκημα καὶ μοῦ δείχνει τὴν κακομοιριά τοῦ ἔθνους μου.

(Ἀκλουθεῖ)

ΙΔΙΑΣ

Ο ΣΟΦΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

«Ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι τοῦ λαοῦ ἀλλοτρία».

Ὁ σοφὸς Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Τζιβανόπουλος ἔβγαλε τώρα τελευταῖα σὲ βιβλίον τίς «Γνωμοδοτήσεις τοῦ ἐπὶ σπουδαίων νομικῶν ζητημάτων». Μῆσα σ' αὐτὸ τὸ βιβλίον βρίσκειται τυπωμένη καὶ μιὰ γνωμοδότησή του μετὰ τὴν ἐπιγραφή «Δι' ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν πρέπει νὰ γράφονται εἰς δημώδη γλῶσσαν». Εἶναι τὸ παλιὸ ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ 1901 ἔγγραφο τοῦ σπὸν Εἰσαγγελεῖα τῶν Ἐφετῶν Ἀκρίσης, γιὰ νὰ τιμωρήσῃ τὸ δικαστὴ Βόλου κ. Στελλάκη, πὸ εἶχε γράψῃ τότες μιὰν ἀπόφασή του στὴ δημοτικὴ γλῶσσα. Ὁ Στελλάκης εἶταν ὁ πρῶτος δικαστὴς που εἶδε τί ἀρκισμό φέρνει στὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα τοῦ κοσμάκη ἡ ἀκατανόητη γλῶσσα τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Ἄν ἡ πλουτοκρατία μετὰ τὴν δύναμη τοῦ παρᾶ, στίθει τὸ αἷμα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, ἡ γραφειοκρατία, ἄλλη φοδερὴ πληγὴ τοῦ σημερινοῦ Κράτους, ἐκμεταλλεύεται τὸ φτωχόκοσμο μετὰ τὴν μέθοδο τοῦ γλωσσικοῦ μανταρινισμοῦ. Οἱ νόμοι εἶναι ἀγνωστοὶ γιὰ πάντα στὸ λαό, σὲ τέτοια γλῶσσα πὸ βρίσκονται γραμμένοι. Πὸς ὁ λαὸς νὰ συμμορφωθῇ μετὰ νόμους πὸ δὲ νοιώθει; Καὶ πὸς ὁ λαὸς νὰ μὴ στὴν ἰδέα τῆς Δικαιοσύνης μετὰ ἀπόφασις γραμμένης σὲ ζῆνη γλῶσσα;

Αὐτὰ οἱ μεγάλοι καὶ τρανοὶ τύρχννοι τοῦ λαοῦ δὲν τὰ χαμπαρίζουν. Ὁ λαὸς πρέπει μόνον νὰ πλερώνῃ καὶ νὰ μὴν ξέρῃ τὸ γιατί. Φῶς στὸ λαό, σημαίνει θάνατος στὴν τυραννία τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

στῆθια τῆς ἀνεδοκατεβάνανε φουρτουνασμένα. Καὶ τὰ μαλλιά τῆς γελοῦσανε εὐτυχισμένε κι δλόχρυστα μέσα στὰ δάχτυλα τῆς Αὐγῆς.

Καὶ τὰ λόγια δὲν μπορούσανε πιά νὰ κλειστοῦνε στὴν καρδιά καὶ ξεχωνόντανε ὅλο καὶ πὸ ὀρητικὰ κι ἀνυπόταχτα.

— Ἐγὼ σ' ἀγαπῶ! σ' ἀγαπῶ! Ὡ νὰ μποροῦσα νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ! Στριγμώνομαι σὲ μιὰ γωνιά νὰ μὴ με βλέπεις, νὰ μὴν πιάνω τόπο, νὰ μὴ σὲ πειράζω. Καὶ βλέπω. Καὶ βροτῶ τὴν καρδιά μου καὶ μετὰ τὰ δυὸ μου τὰ χέρια. Ὡ! νὰ μπορούσα νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ! Τὰ μπράτσα μου ἀδυνκτίσανε, χλωμιάσανε τὰ μάγουλά μου, ἔλιωσε τὸ κορμί μου νὰ σὲ περιμένει κάθε πρωτὸ ὀλόρθο, ἀπάνω στὸ μπαλκόνι, ἔδω! Κι ὡς σ' ἀκούω νὰ ἔρχεσαι τρέχων νὰ κρυφτῶ στὸ κρεβάτι, νὰ μὴ δεῖς πὸς ἀγρυπνοῦσα κ' ὑπόφερα γιὰ σένα! Κ' ἔρχεσαι μουσκεμένος ἀπὸ τὴν μουροιδιά μιᾶς πλούσιας πόρνης καὶ τρικλίζεις θυμούμενος τὸ κορμί τῆς. Εἶσαι κουρασμένος κι ὡς σὲ παίρνει ὁ ὕπνος, γλυκοξεφώνιζεις τ' ὄνομά τῆς, κι ἀπλώνεις τὰ χέρια σου νὰ τὴν ἀγκαλιάσεις— κ' εἶμαι δίπλα σου ἔγω, ἔγω πὸς λιάνω, ἔγω ἡ σκιά σου, ἔγω τὸ σκυλάκι! Καὶ δὲ μιλάω! Κι ὡς ἀνοίξεις τὰ μάτια σου καὶ δεῖς πὸς

Κ' ἔτσι ἡ χερουκλα τοῦ σοφοῦ Εἰσαγγελεῖα ἀδραξὲ τὸ δικαστὴ Στελλάκη, πὸς τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ πὸς πρῶτος σκοπὸς τῆς Δικαιοσύνης εἶναι ἡ πεποιθῆσι τοῦ κοσμάκη γιὰ τὴν κάθε μιὰ κρισολογία, καὶ γιὰ τὸ λόγο πὸς αὐτὴ ρίχνει τὸ δίκιο στὸ ἓνα ἢ στὸ ἄλλο μέρος, καὶ γιὰ τὸν τρόπο πὸς σκέφτεται γιὰ νὰ τὸ κἀνῇ αὐτό. Καὶ κάθησε ὁ Εἰσαγγελεὺς ὁ παντογνώστης καὶ γνωμοδότησε: «Τὸ Πρωτοδικεῖον Βόλου ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἀπόφασιν εἰς δημώδη γλῶσσαν γραμμένην. Παρκαλιῶ δὲ βιάς νὰ καταδιώξῃτε τάχιστα πειθαρχικῶς τοὺς ἐκδόντας τοιαύτην ἀπόφασιν δικαστὰς διὰ τὴν ἐκ κοινότητος περὶ τῶν τοῦ ἐαυτῶν καθήκοντος». Τί περίεργο! νὰ παραβαίνης τὸ ἀσεκτοῦ καθήκον τὴ στιγμὴ ἴσα ἴσα πὸς πᾶς νὰ τὸ βάλῃς σὲ τάξη καὶ σὲ σειρά. Ἐξὸν ἂ νομίζῃς κ. Εἰσαγγελεῖας πὸς τὸ καθήκον τοῦ δικαστῆ εἶναι νὰ σκοτιζῇ τὸ δίκιο, βγάζοντας τὴν ἀπόφασή του σύμφωνα μετὰ τὸ κόμμα ἢ μετὰ τὴν τσέπη. Τότες εἶμαστε σύμφωνα. «Καὶ δὲν ὑπάρχει μὲν διάταξις ἐν τῇ νομοθεσίᾳ δριζύουσα ὅτι ὑποχρεωτικὴ τῶν δικαστῶν γλῶσσα εἶναι ἡ νῦν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐν χρῆσει οὖσα, ὑπάρχει δ' ἕως ἡμετέρας τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 29 Δ' τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ. κατ' ἣν τὸ ὕψος τοῦ γραφείου πρέπει νὰ εἶναι ἐφηρμοσμένον εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ γραφόντος». Καὶ τί μεγαλύτερη ἀξιοπρέπεις γιὰ ἓναν δημόσιον ὑπάλληλον νὰ γράφῃ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ πὸς βάλῃς νὰ ὑπερετήσῃ; Ἄ ἡ κοινὴ δ' αὕτη γλῶσσα (ἡ καθαρεύουσα) ἔχει βᾶσιν τὴν νῦν λαλουμένην καὶ δὲν εἶναι τοῦ λαοῦ ἀλλοτρία». Ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι τοῦ λαοῦ ἀλλοτρία! Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς πολὺς σοφός, καὶ μάλιστα στὴν Ἑλλάδα σοφός, γιὰ νὰ δογματίζῃ ἔτσι, ἀμελέτητα, ἀσυλλόγιστα, ἀτόχαστα, ἀντιεπιστημονικά. Ὁ ὄδεις ἐκ τῶν διαδίκων ἐσκέφθη νὰ κατακρίνῃ τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις ἐπὶ τῷ ὅτι οἱ γλωσσικοὶ αὐτῶν τύποι κατήντησαν εἰς τὸν λαὸν ζῆνοι καὶ ἀκατάληπτοι. Κ' ἐπειδὴ δὲν τὸ σκέφτηκε κανένας, ἄρα ἀπαγορεύεται νὰ τὸ σκεφτοῦμε ἐμεῖς. Αὕτη λέγεται εἰσαγγελικὴ λογική, μετὰ τὸ συμπάθειο. Μὰ πὸς τὸ ξέρει ὁ κ. Εἰσαγγελεῖας πὸς δὲν τὸ σκέφτηκε κανένας. Θεὸς εἶναι καὶ μπαίνει μέσα στὴν ἀλλοτρίαν σκέψη; Μπορεῖ! Θελήσανε, λέει, οἱ δικαστῆς τοῦ Βόλου ἀδπως ἀποδείξωσιν ὅτι οὐσιώδης σκέψις καὶ πόθος ἐμφωλεύων εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν εἶναι ἡ ἐπικρατήσις γλωσσικοῦ ἰδιώματος τεχνητοῦ, ἀθάκρετου καὶ ἀνυπάρκτου ἐν τῇ γλω-

τύριου! τί μαρτύριο! Νῆσαι κκός, νὰ φωνάζεις, νὰ βρίζεις, νὰ πιάνεις μιὰ γυναίκα ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ ν' ἀνοίξεις τὴν πόρτα καὶ νὰ τὴ ρήχεις ὄσω κι αὐτὴ νὰ μὴ μιλεῖ, νὰ μὴ βρίζει, νὰ πιάνει μόνον τὰ χέρια πὸς τὴ σκοτώνουν νὰ τὰ φιλεῖ καὶ νὰ κλαίει! Νὰ τῆς λῆς: Μὰ πὸς τίποτα! Μὰ βροῖσε! μὰ φώναξε! Κι αὕτη νὰ γονατίζει καὶ ν' ἀπλώνει τὰ μπράτσα τῆς τὰ γυμνά, τὰ τρεμάμενα καὶ νὰ σοῦ λέει: Σ' ἀγαπῶ! Σ' ἀγαπῶ! Ὡ! τί μαρτύριο! τί μαρτύριο! Ὁ Ὀρέστης κουράστηκε πιά νὰ τὸ ὑποφέρει...

— Κουράστηκε πιά νὰ σὲ ὑποφέρω καὶ νὰ μπαινοβγαίνεις σὰ φάντασμα στὸ σπίτι μου καὶ νὰ θρηνεῖς ὅταν λείπω κι ὅταν ἔρχομαι νὰ σκύφεις τὰ μάτια καὶ νὰ μὴ μιλεῖς!

Ἄ! Κλαίς! Κλαίς!

Ἐνας μεγάλος ἥλιος εἶχε πιά χυθεῖ ἀπάνω στὶς στέγες κ' ἡ βουὴ τῆς πολιτείας ἀπὸ τοὺς δρόμους φούσκωνε κι ἀνέβαινε. Κάποιες κουρτίνες ἀπέναντι σαλεύανε καὶ τὰ σπῆτια ξυπνοῦσαν.

Κι ὁ Ὀρέστης ἔρπαζε ἀπὸ τὰ χέρια τὴν Χρυσούλα καὶ τὴν τίνιζε ἀπάνω καὶ τὴν ἔσπρωξε μέσα στὴν κάμερα κ' ἔκλεισε τὸ παράθυρο, νὰ μὴν τοὺς βλέπουν.

σικὴ συνειδήσει τοῦ ἔθνους». Τὴν κκομοιρία τὴ φτωχοκαθαρεύουσα, παίρνει τὰ ἐπιχειρήματά τῆς γιὰ νὰ μᾶς χτυπήσῃ! Μὰ, κύριε Εἰσαγγελεῖα, ὑπάρχει ἄλλο ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα ἀγλωσσικὸν ἰδιῶμα τεχνητὸν, ἀθάκρετον καὶ ἀνυπάρκτον ἐν τῇ γλωσσικῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους; Ποιὸς λαὸς μιλάει, σκέφτεται, γράφει, μετὰ τὴν δικαστικὴν καθαρῶς ἰστανικὴν γλῶσσα; Καὶ πὸς ἔχετε τὴν τόλμη νὰ βρίζετε τὴν ἀληθινὴν γλῶσσα τοῦ ἔθνους σας, καὶ νὰ τὴν λέτε ἀνυπάρκτη; «Παλαιὸν ἔξῳμα παρὰ τοῖς νομικοῖς εἶνε ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν νόμων καὶ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων πρέπει νὰ εἶνε πεζὴ καὶ λιτοτάτη». Ἐφέρετε, κύριε Σοφέ, ἄλλη γλῶσσα πὸς πεζή, πὸς λιτοτάτη ἀπὸ τὴν ἀπλὴ μας, τὴν δημοτικὴν μας, τὴν καθαυτὴν γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας; Αὕτη ἴσα ἴσα ἔχει καὶ τὰ μεγάλα τὰ χαρίσματα, νὰ εἶναι ποιητικώτατη μέσα στὴν πεζότητά τῆς, καὶ πλουσιώτατη μέσα στὴν λιτοτήτά τῆς, σὰ μιὰ γυναίκα ὡραία, ἀπλὴ καὶ κκλή, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα σας ἔχει ὅλα τὰ φτιασιδιά, τίς μπογιές, τίς πούντρες, τὰ ψευδοστολίδια, τῆς τυχαίας παλιούνοιας τοῦ ἀλαφρόκοσμου. Ὁ κ. Εἰσαγγελεῖας ὅμως πῆρε τέτοια φέρα, ὥστε φτάνει στὸ νὰ λῆθ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα «ἀκατανόητη»! Ἀδιὰ τῆς τοιαύτης δὲ πράξεως οἱ δικασταὶ δυσχεραίνουσι καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐλέγχου τῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων, ἕτινα ὑποχρεοῦνται οὕτω νὰ μελετήσωσι καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς γλώσσῆς ἐκάστης ἀποφάσεως. Ἦδη πολλὰ ἠκούσθησαν παράπονα ὅτι ἔργα καθαρῶς φιλοτεχνικὰ εἶνε ἐνεκα τῆς γλώσσῆς (ὄχι ἀπὸ τὴν ἔνοια, βρὲ γιὰ τὸ Θεό!) αὐτῶν ὅπως ἀκατανόητα ἕκαστος δ' εὐκόλως δύναται νὰ ἐνομήσῃ πὸσον μέγα θὰ ἦτο τὸ κκκόν, ἐάν ἐξεδίδοντο καὶ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ὁμοίως συντεταγμέναι: καὶ πὸσον θὰ ἐξεμεταλλεύετο τὴν γλωσσικὴν αὐτῶν ἰδιοτροπίαν ἢ στρεψοδικίαν. Ἡ στρεψοδικία. Πόσα ἐγκλήματα στὸ ὄνομά τῆς ἐγίναν ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα, μόνον ὅσοι ἀνκατεύονται μετὰ τὴν ρωμαϊκὰ δικαστήρια μποροῦνε νὰ φανταστοῦνε. Τώρα ἡ καθαρεύουσα κάτου ἀπὸ τὴν λεοντὴν τοῦ κ. Εἰσαγγελεῖα καὶ τὴν στρεψοδικίαν ἐπικαλιέται ἐνάντια τῆς δημοτικῆς. Μὰ κι αὐτὸ νὰ εἶταν ἀληθινόν, δὲν εἶναι λόγος νὰ ἐμποδίσῃ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὰ δικαστήρια. Ἄς βροῦνε τρόπο οἱ κ. κ. Σοφοί, γιὰ νὰ μὴ μπορῇ ἡ στρεψοδικία νὰ τρυπῶνῃ πιά στὰ δικαστήρια εἴτε κάτου ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα, εἴτε κάτου ἀπὸ τὴν δημοτικὴν. Τὸ ζήτημα δικονομικόν,

— Κουράστηκε πιά νὰ σὲ ὑποφέρω καὶ νὰ μπαινοβγαίνεις σὰ φάντασμα στὸ σπίτι μου καὶ νὰ θρηνεῖς ὅταν λείπω κι ὅταν ἔρχομαι νὰ σκύφεις τὰ μάτια καὶ νὰ μὴ μιλεῖς!

Ἄ! Κλαίς! Κλαίς!

Ἐνας μεγάλος ἥλιος εἶχε πιά χυθεῖ ἀπάνω στὶς στέγες κ' ἡ βουὴ τῆς πολιτείας ἀπὸ τοὺς δρόμους φούσκωνε κι ἀνέβαινε. Κάποιες κουρτίνες ἀπέναντι σαλεύανε καὶ τὰ σπῆτια ξυπνοῦσαν.

Κι ὁ Ὀρέστης ἔρπαζε ἀπὸ τὰ χέρια τὴν Χρυσούλα καὶ τὴν τίνιζε ἀπάνω καὶ τὴν ἔσπρωξε μέσα στὴν κάμερα κ' ἔκλεισε τὸ παράθυρο, νὰ μὴν τοὺς βλέπουν.